

SMLOUVA S ĎÁBLEM

TOM WAITS,
WILLIAM S. BURROUGHS,
ROBERT WILSON

THE BLACK RIDER

REŽIE
PŘEKLAD
DRAMATURGIE
SCÉNA
KOSTÝMY
CHOREOGRAFIE
HUDEBNÍ NASTUDOVÁNÍ
ZVUKOVÝ DESIGN
SVĚTELNÝ DESIGN

VERONIKA KOS LOULOVÁ
JITKA JÍLKOVÁ, MICHAL ZAHÁLKA
MARTIN SATORANSKÝ
MATĚJ KOS
VOJTĚCH HANYŠ
MARTIN TALAGA
JAN ALEŠ, JANA VYCHODILOVÁ
MICHAL BRŮNA
JAN HUGO HEJZLAR

OBSAZENÍ

WILHELM / BURROUGHS
DÁBEL / BURROUGHS
KATYNKA / JOAN VOLLMER
BERTRAM
ROBERT
KUNO
STAŘENKA
DĚTI

TOMÁŠ DALECKÝ
DANIELA ŠPINAR
RENÁTA MATĚJÍČKOVÁ
RÓBERT NIŽNÍK
RADEK MELŠA
PAVOL SMOLÁRIK
ZOJA OUBRAMOVÁ
EMMA MARKLOVÁ /
ŠTĚPÁNKA SVOBODOVÁ
JAN BARTOLOMĚJ BARTÁK /
ARIEN BARTOLOMEJ SMOLÁRIK

HUDEBNÍCI

KLÁVESY
KONTRABAS

BICÍ

KLARINET
TROMBON

JAN ALEŠ / JAKUB RUSCHKA
MILOŠ KLÁPŠTĚ /
LUAN CHECCHIA GONÇALVES
VÍTĚZSLAV PATOČKA /
VÁCLAV ŠVESTKA
JAKUB DOLEŽAL / PETR KALFUS
JAKUB ŽÍDEK / MATĚJ ŠMÍD

INSPICE

SEBASTIAN BLAŽEK

Manažerka provozu Komédie Martina Čacká. Světla a zvuk pod vedením Petra Sychry. Šéf výpravy Adam Pitra. Jevištní technika pod vedením Davida Vojtíška. Výroba dekorace Pavel Koten KOTART. Kostýmy vyrobila krejčovna Městských divadel pražských pod vedením Evy Duškové. Garderoba Helena Bobysutová. Maskérna Kateřina Hamáková. Rekvizity Zuzana Messenská. Fotograf inscenace Patrik Borecký.

JOAN VOLLMER BURROUGHS: UMLČENÝ HLAS

JOAN VOLLMEROVÁ BYLA MIMOŘÁDNÁ ŽENA – EXTRÉMNĚ INTELIGENTNÍ, VELMI SCHOPNÁ, ODHODLANÁ VYKONAT VELKÉ VĚCI. STALA SE KLÍČOVOU POSTAVOU FORMUJÍCÍHO SE HNUTÍ BÁSNÍKŮ A LITERÁTŮ ZNÁMÉHO POZDĚJI JAKO BEAT GENERATION. JEJÍ MYŠLENKY PROBLESKUJÍ V DÍLECH ALLENA GINSBERGA, JACKA KEROUACA A WILLIAMA S. BURROUGHSE. ONA SAMA JE VŠAK NEVIDITELNÁ. ZAPOMENUTÁ. JOAN NĚKTERÍ ZNAJÍ JAKO MANŽELKU SLAVNÉHO LITERÁTA. NEBO JAKO ŽENU, KTERÁ SE 6. ZÁŘÍ 1951 STALA OBĚTÍ STŘELBY SAMOZVANÉHO VILÉMA TELLA. KDO ALE BYLA ŽENA, JEJÍŽ HLAS UMLKL V POUHÝCH 28 LETECH?

Joan Vollmerová se narodila 4. února 1923 do středostavovské rodiny chemika Davida W. Vollmera. Rodina bydlela v Loudonville, bohatém předměstí Albany ve státě New York. David Vollmer měl výstřední povahu a takřka neukojitelnou zvědavost. Tu po něm zdělila i jeho dcera Joan, kterou navíc tatínek velmi rozmazloval. S matkou měla vztah o dost komplikovanější. Dorothy Vollmerová byla typickou americkou ženou v domácnosti a svědomitou matkou dvou dětí (kromě Joan ještě o pět let mladšího syna Davida). Joan zastávala značně odlišné názory na úděl ženy ve společnosti a nebála se je před svojí matkou nahlas vyslovit, což vedlo často ke konfliktům. Už velmi brzy začala projevovala značně nekonvenční postoje a tento přístup jí vydržel po celý život.

Přestože životní styl jejích rodičů nebyl Joan blízký, dokázala žít z jeho výhod. Joan vystudovala soukromou Episkopální školu sv. Anežky v Albany. Měla vynikající prospěch. Učitelé velmi oceňovali její písemné práce, které se často zabývaly ožehavými politickými tématy. To pro mladé ženy jejího věku nebylo obvyklé. Hned po

maturitě získala za vynikající školní výsledky stipendium na Barnard's College v New Yorku, sesterské instituci slavné Kolumbijské univerzity určené pro ženy. Joan byla nadšená – New York byl totiž její velký sen. Navíc se jí tím otevřela možnost opustit konzervativní prostředí vyšší střední třídy a svět jejích rodičů.

Joan však na univerzitě čekalo konvenční prostředí, které jí v mnohém připomínalo domov. Po skončení prvního semestru školu opustila a záhy se poprvé vdala. Proč? Joan ve svých šestnácti letech měla podle výpovědí přátel velmi nezávislou povahu a ráda zpochybňovala autority. Po opuštění domova zároveň zakusila svobodný život, který ji okouznil a přitahoval. Školní prostředí se svými předpisy a řády pro ni ztratilo na atraktivitě. Její zvědavost ji však neopustila – o dva roky později se zapsala na všeobecné vzdělávací kurzy, které po večerech pořádala Kolumbijská univerzita pro ženy. Tyto kurzy nemohly Joan přinést vysokoškolský titul, ale mladá dívka toužila spíše po poznání než po diplomu.

Joanino první manželství byl spontánní kousek. Brzy po příjezdu do New Yorku trávila mnoho času v barech, kde vyhledávala společnost mužů. Ráda a s chutí prozkoumávala svou sexualitu. Joan nešlo o vědomé boření společenských konvencí, pouze si užívala života. Pořád ale byla šestnáctiletou dívkou, která hodně četla a toužila po vášnivě a romantické lásce. Joan okouznil o tři roky starší student Kolumbijské univerzity Hal Keeler. S ním uprchla do města Henderson v Severní Karolíně, kde se mladý pár vzal (zřejmě proto, že Severní Karolína měla volnější zákony ohledně sňatků). Manželství bylo pro Joan první tři měsíce dobrodružstvím – s Halem bydleli v motelu, starosti všedního dne je netrápily a Joan zakoušela absolutní volnost.

Po návratu do New Yorku však narazila na tvrdou realitu – malý byt na předměstí, soužití s konzervativní tchyní a invalidní švagrovou a permanentní nedostatek peněz. Ze zoufalé situace Joan zachránila její teta Helen – bezdětná advokátka, která Joan milovala jako vlastní dítě. Helen se podařilo manželství anulovat a Joan tak byla opět svobodná.

Její druhé manželství také nebylo příliš promyšlenou záležitostí. Joan se zakoukala do mladíka jménem Paul Adams. Amerika právě vstupila do druhé světové války a Paul se stejně jako jeho bratr chystal narukovat. Joan se líbilo stát se válečnou nevěstou, jejíž muž v Evropě bojuje proti nacismu. Vojenská služba však Paula změnila – fyzicky i psychicky. Z křehkého liberálního mladíka se stal svalnatý ramenatý muž s jednoznačnou představou o mužské a ženské roli v domácnosti. Joan během Paulových krátkých návštěv nabyla přesvědčení, že s takovým člověkem žít nemůže. Během manželství měla v době Paulovy nepřítomnosti mnoho milenců. Paul jí byl po návratu z války ochoten vše odpustit. Dokonce měl v úmyslu postarat se o dceru Julii, přestože měl silné pochybnosti o svém otcovství (a s největší pravděpodobností oprávněně). Manželství se nakonec rozpadlo, protože Paul nebyl schopen a ochoten akceptovat Joanin volný způsob života, zejména její rostoucí závislost na drogách. K rozvodu došlo oficiálně až v roce 1947.

Klíčovou událostí pro Joan Vollmerovou bylo setkání s Edie Parkerovou (později na dva měsíce Kerouacovou). Joan a Edie si ihned padly do oka a začaly spolu trávit veškerý volný čas. Edie uhranula Joan svou nespoutaností a svobodným přístupem k sexu, Joan zas Edie upoutala svou inteligencí. Nakonec se dívky nastěhovaly do společného bytu. A právě v tomto bytě se pak začala scházet „svatá trojice“ beat generation: Allen Ginsberg, Jack Kerouac a William S. Burroughs. Zde spolu všichni několik měsíců žili pod jednou střechou a vedli tu mnohahodinové debaty o všem možném. Jejich iniciátorem a hlavním aktérem byla často Joan a během těchto rozhovorů se zrodily základní myšlenkové postuláty beatnického hnutí. V té době Vollmerová začala žít s Williamem Burroughsem a ve velkém užívat amfetaminy. Joan zřejmě neplánovala delší romantický vztah, ale když se společně bydleli v roce 1946 rozpadlo a Joan skončila na psychiatrii – částečně kvůli svému

křehkému mentálnímu zdraví a částečně kvůli závislosti – byl to William Burroughs, kdo se jí ujal a kdo jí nabídl jinou perspektivu než vrátit se domů k rodičům. A život v Loudonville Joan z duše odmítala.

Od tohoto okamžiku směřuje život Joan Vollmerové neodvratně k jednomu bodu – zářijovému večeru roku 1951 v bytě č. 10 nad barem Bounty v Mexico City. Joan a Williamovi se narodí syn, společně se starají i o Joaninu dceru Julii. Pár se neustále stěhuje z místa na místo – nejprve do Texasu, pak do New Orleans a nakonec do Mexika. William neustále bojuje se svou závislostí na heroinu, měsíce a týdny tráví na léčení. Joan si připadá opuštěná, vyčerpaná péčí o děti. Její manžel naopak žije takřka svobodně a užívá si milostné pletky s mladými muži. Vollmerová věděla od začátku, že je Burroughs homosexuál, drobné aférky jí nevadily. Ale permanentní samota ano. V létě roku 1950 podává v Mexiku žádost o rozvod. Chystá se Burroughse opustit, hledá práci. Stýká se s jinými muži, zároveň se snaží vytvořit si podmínky, ve kterých bude sama vychovávat své děti. Plánuje zůstat v Mexiku. Po dlouhé době se ozve rodičům a požádá je o finanční pomoc. Rodiče místo toho navrhnou, aby se vrátila domů. A tak Joan nakonec zůstane se svým manželem.

V létě 1951 odjíždí William do Ekvádoru spolu se svým mladým milencem. Tato cesta se stane základem jeho románu *Teploš*. Joan si užívá poslední léto se svými přáteli, zároveň je na ní znát únava, smutek a rezignace. Její manžel se do Mexico City vrací 3. září 1951. O tři dny později pronese s revolverem v ruce dnes již slavnou větu: „Joan, je čas na naši scénku z Viléma Tella.“ Krátce nato bytem zazněl osudný výstřel. Joan Vollmerová zemřela asi o hodinu později v nedaleké nemocnici v důsledku závažného poranění hlavy. Bylo jí 28 let. Hlas, který mohl ještě zazářet, navždy umkl. A její příběh začali vyprávět jiní.

Více se dočtete v článku *Případ Joan Vollmerová* od Martina Satoranského v *Moderním divadle* č. 2. sezona 2025/2026 (<https://www.mestsadivadlaprazska.cz/mediateka/casopis/>)

MIMO KONTROLU: POSEDNUTÍ A OVLÁDNUTÍ U WILLIAMA S. BURROUGHSE

Motivy, které mě vedly k napsání *Teplouše*, byly mnohem komplexnější a nejsou mi nyní zcela jasné. Proč bych měl mít vlastně zájem pečlivě zapisovat všechny ty mimořádně bolestné, nepřijemné a drásající vzpomínky? Zatímco *Fet'áka* jsem napsal já, cítím, že v *Teploušovi* jsem byl napsán. Zároveň jsem se snažil zachránit své budoucí psaní, takže aby nedošlo k nějakému omylu: psaní jako forma očkování. Jakmile je něco napsáno, ztrácí to svou sílu spočívající v překvapení, stejně jako virus ztrácí svou výhodu, když oslaben vyvolá tvoření zalarmovaných protilátek. Proto jsem zapsáním svých zkušeností dosáhl jisté imunity proti dalším nebezpečným činům. (...)

Když jsem začal psát tento průvodní text, byl jsem ochromen těžkou a hlubokou nechutí, která spisovatele sváže jako svěřací kazajka: „*Pohlédl jsem letmo na rukopis Teplouše a cítím, že ho prostě nemůžu číst. Moje minulost byla otrávená řeka, ze které jsem měl to štěstí, že jsem unikl, řeka, při které se člověk cítí okamžitě ohrožován, i roky po zachycených událostech. – Bolestných do té míry, že shledávám obtížným o nich vůbec číst, natož psát. Z každého slova, z každého gesta mi trnou zuby.*“ Když se přinutím nad tím zamyslet, důvod k tomuto odporu je zcela jasný: kniha je motivována a formována událostí, jež není nikdy zmiňována a ve skutečnosti je naopak pečlivě a opatrně obcházena: nešťastnou náhodou, při níž byla v září 1951 zastřelena moje manželka Joan. (...)

Brion Gysin mi v Paříži řekl: „*Ohyzdný duch zastřelil Joan, protože...*“ Je to trochu jako sdělení média, které nebylo dopovězeno – nebo bylo. Pokud ho dokážete přečíst, není třeba, aby bylo úplné: „*Ohyzdný duch zastřelil Joan prostě proto.*“ To znamená, aby něco vyvolal, prosadil odpornou, parazitickou okupaci. Moje koncepce posednutí či ovládnutí je daleko bližší středověké představě nežli moderním psychologickým vysvětlením, s tím jejich dogmatickým trváním na přesvědčení, že takové projevy musejí pocházet jediné zevnitř, a nikdy, nikdy ne zvenku. (Jako kdyby vůbec existoval ostře ohraničený rozdíl mezi vnitřním a vnějším.) Mám na mysli konečnou pohlcující entitu, která posedává a ovládá. Ostatně celá tato psychologická koncepce může být vytvořena posedávajícími entitami, jelikož jim hrozí největší nebezpečí právě z toho, že by je hostitel, kterého napadly, vzal na vědomí jako samostatné napadající a pronikající tvory. Z tohoto důvodu se posedávající ukazuje pouze tehdy, kdy už je to naprosto nevyhnutelné.

V roce 1939 jsem se zajímal o egyptské hieroglyfy. Jednou jsem zavítal do oddělení egyptologie na chicagské univerzitě, kde jsem se měl s někým setkat. Něco mi řvalo do uší: „NEPATŘÍŠ SEM!“ Ano, hieroglyfy mi poskytly jeden klíč k mechanismu posedávání a ovládnutí. Stejně jako virus i tato posedávající entita musí najít bod vstupu. (...)

Lze se ptát, zdali by yagé mohla oslnivým zjevením zachránit celou situaci. Vzpomínám si na stříh, který jsem po letech udělal v Paříži: „*Syrové stažené větry nenávisti a nešťastné náhody*

vypálily ránu.“ Dlouhá léta jsem si myslel, že odkazuje na prásknutí si rány, na injekci drogy, kdy droga stříká kolem ucpané stříkačky nebo kapátka. Brion Gysin poukázal na skutečný význam: rána, která zabila Joan. (...)

Jsem tlačěn k úděsnému závěru, že nebýt Joaniny smrti, nikdy bych se nestal spisovatelem. Zároveň jsem nucen si uvědomit, do jaké míry tato událost motivovala a formulovala mé psaní. Žiju v neustálé hrozbě posednutí, s neustálou potřebou úniku před opanováním a ovládnutím. Joanina smrt mě přivedla do styku s vetřeleckým útočníkem, s hnusným duchem, a vmanévrovala mě do celoživotního zápasu, ve kterém jsem neměl žádnou jinou volbu než si vypsát východisko, cestu ven.

William S. Burroughs, předmluva k románu
Teplouš (Queer, 1985)

William S. Burroughs po zatčení za zabití manželky, 1951. Zdroj: realitystudio.org

ČAROSTŘELCI A ČERNÍ JEZDCI

Čarostřelec (něm. Freischütz) je postava z lidových legend z německé jazykové oblasti a regionu střední Evropy. Je to lovec, který má neobyčejnou schopnost zasáhnout jakýkoliv cíl pomocí magických (nebo tzv. volných) kulek. Tuto schopnost získal pomocí smlouvy s d'áblem. Na základě této dohody jsou pak kulky řízeny vůlí a přáním střelce, mezi nimi se však vždy nachází alespoň jedna, která se řídí přáním a úmysly d'ábla. Nejstarší zdroje této legendy lze vysledovat až do poloviny 15. století – v těchto příbězích se jedná o lučištníky, kteří doufali, že střelbou na krucifix získají magické šípy, které mohou navádět vlastní vůlí. Podobné příběhy se nacházejí i ve slavném spisu Heinricha Kramera *Malleus Maleficarum (Kladivo na čarodějnice)* z roku 1486.

Výraz Čarostřelec se zřejmě poprvé objevil v roce 1586 v procesu s Hansem Cröpelinem a Cerstenem Sassem, který byl veden v severoněmeckém hanzovním městě Rostock. Tito muži byli obviněni z pokusu o odlítí tzv. Freikugeln, tedy očarovaných kulek, za pomoci černé magie. Tyto kule se podle legend daly získat buď střelbou na svatý terč (typicky kříž, zpodobení Krista nebo třeba hostie), nebo jejich odlitím v noci, většinou na rozcestí. Někdy se tak údajně dělo za pomoci olava ukradeného v kostele a nalitého do očí lebký ženy, která zemřela při porodu. K odlévání magických kulek byl nejvhodnější den sv. Abdona (30. červenec) nebo den letního slunovratu.

K prvnímu uměleckému zpracování legendy o Čarostřelci došlo v knize *Rozpravy z říše duchů* rakouského spisovatele Otty Graben von Steina. Ten jako základ pro svůj příběh použil soudní spis z roku 1710 z města Taus (Domažlice). Jedná se však s největší pravděpodobností o autorovu

licenci – označení příběhu za pravdivý bylo běžným trikem literární stylizace. Hlavním hrdinou příběhu byl mladý písař Georg Schmidt, který měl spolu s dalším mužem na křižovatkách za městem odlévat magické kulky. Georg Schmidt údajně na rozcestí nakreslil nožem do prachu kruh, poté se svlékl a zřekl se Boha. Přesně v jedenáct začal odlévat kulky. Celkem jich bylo třeba vyrobit 63 a s prací musel skončit o půlnoci. Nesměl opustit kruh a s nikým se dát do řeči. Během hodiny se Georgovi zjevilo mnoho příznačných stvoření, nakonec těsně před půlnocí na rozcestí přijel sám d'ábel v podobě černého jezdce. Georg po setkání s d'áblem omdlel a ráno jej takto našli vesničané.

V roce 1810 pak lidovou legendu o Čarostřelci zpracoval jako povídku německý právník a spisovatel August Apel. V Apellově povídce chce dědičný lesník Bertram provdat svou dceru Kätchen muži, který po něm jednou převezme řemeslo. Kätchen miluje mladého úředníka Wilhelma, který je skvělý střelec a přesvědčí Bertrama o svých schopnostech. Aby byl sňatek uzavřen, musí Wilhelm projít střelkou zkouškou. Vlivem černé magie se však Wilhelmovi s blížícím se datem zkoušky zhoršuje muška, až nakonec není schopen trefit vůbec nic. Poté, co si vyslechne příběh Georga Schmidta, se zoufalý vydá na rozcestí, kde odlije magické kulky a setká se se samotným d'áblem. Tato verze legendy posloužila jako námět jak německému skladateli Carlu Mariovi Weberovi při tvorbě slavné opery *Čarostřelec*, tak trojici Robert Wilson, Tom Waits a William S. Burroughs pro jejich avantgardní operu *The Black Rider*.

ALLEN GINSBERG ZÁZNAM SNU: 8. ČERVNA 1955

(přeložila Renáta Matějčková)

Nachcaná noc, u mě doma,
s chlapečkem, San Francisco: leže spím.
Temnota:

Vrátil jsem se do Mexico City
a viděl Joan Burroughs, jak se naklání
vpřed v zahradním křesle, ruce
na kolenách. Zkoumala mě,
zřetelně, se skleslým úsměvem.
Jejímu obličejí se na moment vrátila jemná krása...
Tequila a sůl ho formovaly, něčím zvláštní,
před tou kulkou, v jejím obočí.

Vod tý chvíle jsme žvanili, vo životě.
Tak, co teď' dělá Burroughs?
Bill je na Zemi, je v Severní Africe.
Jo, a Kerouac furt rajdí,
s tím stejným beatnickým Všudebílkem, jako vždycky.
Zápisníky zaplněný Buddhou.
Snad to přežije, zasmála se.
Je Huncke ještě v base?
Ne, posledně jsem ho viděl na Times Square.
A jak se má Kenney? Ženatej, vožralej
jak Zákon káže na Východě. Ty? Nový
lásky na Západě –

A věděl jsem
byla jen sen: a vyptávat se
– Joan, jaký povědomí
mají mrtví? Můžeš furt milovat
svý žijící bližní?
Co z nás si pamatuješ?

Vytratila se přede mnou – v další
vteřině
Viděl jsem její deštěm potřísněný náhrobek
s nečitelným epitafem
pod sukovitou větví malého
stromu v plevalu
neprozkoumaný zahrady v Mexiku.

STVOŘITELÉ ČERNÉHO JEZDCE (WAITS, WILSON, BURROUGHS)

V BŘEZNU ROKU 1990 MĚLA V HAMBURSKÉM THALIA THEATER PREMIÉRU AVANTGARDNÍ OPERA *THE BLACK RIDER*. INSCENACE SKLIDILA OHROMNÝ ÚSPĚCH U DIVÁKŮ I KRITIKŮ A ZÁHY SE VYDALA NA SVĚTOVÉ TURNÉ. ÚSPĚCH TOHOTO DÍLA BYL ZÁSLUHOU VZÁCNÉHO PRACOVNÍHO SETKÁNÍ TŘÍ VÝZNAČNÝCH OSOBNOSTÍ:

REŽISÉR ROBERT WILSON

(4. 10. 1941 – 31. 7. 2025)

Byl významný divadelní a operní režisér. Do dějin divadla se zapsal zejména svým experimentálním přístupem k tvorbě, postavením na výrazných obrazech, pomalém pohybu, práci s časem a rytmem a výraznou úlohou světla. Prvního obrovského úspěchu dosáhl s vizuálně a zvukově podmanivou operou *Einstein na pláži* (1971). Režisoval ve všech významných evropských divadlech, několikrát rovněž v pražském Národním divadle. V roce 1997 mu byla Evropskou komisí udělena Evropská divadelní cena.

HUDEBNÍK TOM WAITS

(7. 12. 1949)

Je především zpěvák a skladatel, ale známý je rovněž jako herec. Jeho hudební kariéra se začala rozvíjet v 70. letech, kdy měla jeho tvorba blízko k folku. V 80. letech se v jeho hudbě začínají objevovat vlivy jazzu, ale i rocku, opery či kabaretu. Na konci 70. let začal skládat i filmovou hudbu, kdy se nechal přesvědčit slavným režisérem Francisem Fordem Coppolou. Za hudbu k filmu *One from the Heart* byl v roce 1982 nominován na Oscara. V roce 2011 byl uveden do Rock and Rollové síně slávy. S Robertem Wilsonem spolupracoval kromě opery *The Black Rider* i na operách *Alice* a *Woyzeck*. Hudba z opery *The Black Rider* pak v nových aranžích a ve Waitsově interpretaci vyšla jako album *Black Rider* v roce 1993.

WILLIAM S. BURROUGHS

(5. 2. 1914 – 2. 8. 1997)

Byl americký spisovatel a výtvarník, jedna z čelních osobností beat generation. První román mu vyšel až v 50. letech, a to autobiograficky laděné dílo *Feták*. Kultovní status mezi beatníky a zejména nastupující hippies kulturou si vydobyl svým druhým vydaným románem *Nahý oběd* z roku 1959. Proslul zejména svým explicitním jazykem, nahodilostí a nelinearitou vyprávění a porušováním časoprostorových souvislostí děje. Do krajnosti dovedl své psaní využitím tzv. metody střihů, pomocí níž vznikla trilogie knih *Hebká mašinka*, *Lístek, který explodoval* a *Nova Express*. Celoživotně se potýkal se závislostí na nejrůznějších drogách. Byl velký milovník koček.

Návrhy kostýmů: Vojtěch Hányše

TVŮRCI

VERONIKA KOS LOULOVÁ

Veronika Kos Loulová vystudovala obor operní režie na Hudební fakultě Akademie múzických umění a obor alternativního divadla na Divadelní fakultě Akademie múzických umění v Praze. Je zakladatelkou uměleckého uskupení RUN OPERUN, se kterým soustavně popularizuje žánr opery. Má na kontě režii a koordinaci desítek projektů. Mezi ně patří například open-air představení, na nichž se pravidelně scházelo přes tisíce diváků, jako byly *Kouzelná flétna*, *Rusalka* na Stalinu, *La Traviata* a další. Společně s režisérem Jiřím Havelkou napsala a zrežirovala autorskou operu *Zabijačka*, kterou objednala vláda České republiky a již zakončila české předsednictví v Radě Evropské unie. V letech 2022–2025 vedla soubor opery a operety Moravského divadla Olomouc a stala se tak nejmladší šéfkou opery v Evropě. V témže roce byla zařazena do prestižního žebříčku 30 pod 30 časopisu *Forbes*.

JITKA JÍLKOVÁ

Studovala nejprve na Komenského univerzitě v Bratislavě knihovnictví a vědecké informace, od roku 1998 teorii kultury na Univerzitě Karlově v Praze. Mezi lety 1992 a 1997 se živila jako tlumočnice, překladatelka a organizátorka kulturních akcí. V letech 1997–2021 byla ředitelkou Pražského divadelního festivalu německého jazyka. Od začátku 90. let se věnuje intenzivně překládání odborných textů (řada katalogů k výstavám především současného umění), prózy a divadelních her. Z prózy u nás vyšly v jejích překladech mimo jiné: tři povídky v antologii *Návštěva ve Švýcarsku* (1986), Petera Handkeho *Tři pokusy* (1993), *Literární průvodce po Rakousku* (1996), Elfriede Jelinekové *Milovnice* (1999), *Pianistka* (2004) a *Lačnost* (2006), Jakoba Arjouniho *Ještě pivo* (2007) a *Všechno nejlepší, Turku* (2008). V roce 2005 obdržela rakouský Zlatý odznak za zásluhy o Rakouskou republiku.

MICHAL ZAHÁLKA

Vystudoval divadelní vědu na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze, odborně se zajímá o francouzské drama (zejména klasicistní a současné) a jeho české překlady, moderní britskou dramaturgiu a problematiku divadelního překladu obecně, aktuálně připravuje monografii o divadelních překladech Jindřicha Hořejšího. Překládá divadelní texty z francouzštiny (Georges Courteline, Joël Pommerat, Pauline Peyrade, Hédi Lilette de Clermont-Tonnerre, Florian Zeller aj.) a angličtiny (Torben Betts, David Hare, David Greig, Tracy Letts aj.). Příležitostně píše nonsensovou poezii a věnuje se tvorbě a překladu písňových textů.

MARTIN SATORANSKÝ

Vystudoval dramaturgii činoherního divadla na pražské DAMU pod vedením Darii Ullrichové a Jana Nebeského. Od roku 2018 působil v královéhradeckém Klicperově divadle. Jako dramaturg a spoluautor scénáře spolupracoval s Divadlem v Dlouhé (*Konec stříbrného věku*) nebo s Divadlem NOD (*Všechno, co v nás zkurvíl komunisti, Tři heteráni*). Je dramaturgem mezinárodního divadelního festivalu REGIONY v Hradci Králové. Spolupracoval mimo jiné s režiséry Janem Fříčem, Michalem Hábou, Janem Holcem, Vladimírem Morávkem, Barbarou Herz, Tomášem Rálišem, Adamem Skalou, duem SKUTR, Ondřejem Štefaňákem nebo Mariánem Amslerem. Od sezony 2025/2026 je dramaturgem Městských divadel pražských.

MATĚJ KOS

Vystudoval Vysokou školu uměleckoprůmyslovou v Praze. Již během studií se aktivně věnoval výtvarnému umění a jako autor měl několik výstav. Zaměřuje se zejména na objektovou tvorbu, v poslední době pak na práci s videem. Vedle vlastní umělecké tvorby se podílel na řadě výstav i jako architekt. Od roku 2019 spolupracuje jako scénograf s uměleckým uskupením RUN OPERUN, kde se podílel mj. na realizaci venkovních projektů jako *Rusalka* a *La Traviata* na Stalinu. Krom divadla se věnuje rovněž scénografii filmové a televizní. S Městskými divadly pražskými spolupracuje poprvé.

VOJTĚCH HANYŠ

Vystudoval scénografii na Katedře alternativního a loutkového divadla na DAMU. S Městskými divadly pražskými spolupracoval na inscenacích *Stigmata* (režie Tomáš Loužný) jako autor výpravy a kostýmy navrhl pro inscenaci *Jak se vám líbí* (režie Enikő Eszenyi). Dlouhodobě spolupracuje se spolkem RUN OPERUN na inscenacích *La Traviata* a *Rusalka* (režie Veronika Kos Loulová) a *Logika chaosu* (režie Vilma Bořkovec). Spolupracoval také s Divadlem na cucky, Činoherním studiem, Divadlem Letí nebo Tygrem v tísní. Pracuje jako výtvarník u filmu (*Ještě nespíš*, *Magda*, *Milovník není bojovník*, *Koumando*). Podílí se na charitativních projektech Elpida (pro seniory) nebo Demagog.

MARTIN TALAGA

Tanečník, choreograf a performer, zajímá se také o folklor a drag umění. Je zakladatelem umělecké platformy PiNKBUS, která sdružuje queer umělce a získala Poctu festivalu ...příští vlna/next wave... Za autorskou inscenaci *SOMA*, odehrávající se v galeriích, získal ocenění Objev roku a Taneční inscenace roku na festivalu Česká taneční platforma 2018. Jako choreograf se podílel například na inscenacích *Iokasté* (režie Lukáš Brutovský, divadlo Komédie) či *Maryša bratří Mrštíků* (režie Kasha Jandáčková, Východočeské divadlo Pardubice). Spolupracoval s režisérem Petrem Haškem na několika inscenacích souboru Geisslers Hofcomoedianten, s Veronikou Kos Loulovou inscenoval Verdiho operu *La Traviata*, která byla uváděna na Stalinu (u metronomu na Letné).

JAN ALEŠ

Autor hudebního nastudování. Absolvoval obor klavír na Konzervatoři Jaroslava Ježka a studoval také teorii na Ústavu hudební vědy Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Pět let působil v kapele trumpetisty Laca Décziho, v současnosti hraje v kapelách Ewy Farné, Kláry Vytiskové a v projektech Ochepovsky a Vikollejen. Spolupracuje také s českými divadly. Hudebně se podílel např. na muzikálech *Urinetown* (2009, režie Lucie Málková) a *Balada pro banditu* (2011, režie Lucie Málková), uváděných v Divadle F. X. Šaldy v Liberci, nebo na inscenaci *Parchant Marilyn* (2012, režie Natália Deáková), uváděné ve Švandově divadle, a postmuzikálu v režii

Vladimíra Morávka *Cyrano! Cyrano! Cyrano!* (2011, Divadlo na Vinohradech). Je vyhledávaným session hráčem, produkuje a učí na Konzervatoři Jaroslava Ježka.

JANA VYCHODILOVÁ

Je absolventkou Konzervatoře Teplice a HAMU v Praze. S úspěchem se zúčastnila několika klavírních soutěží, např. North London Music Festival (1. cena, 1993), Chopinovy soutěže v Mariánských Lázních (čestné uznání, 1993) a dalších. Je zakládající členkou klavírního tria ArteMiss, se kterým v letech 1995–2015 koncertovala po celé Evropě, Japonsku a na Kubě. Trio mimo jiné získalo Cenu Českého spolku pro komorní hudbu 2002 a v roce 2004 zvítězilo v soutěži Premio di Carlo Soliva. V současné době je profesorkou Pražské konzervatoře a odbornou asistentkou na HAMU v Praze. Hraje v orchestru Berg, občasně s Českou filharmonií. Kromě Městských divadel pražských spolupracuje s pražskou činohrou Národního divadla, s Dejvickým divadlem a Divadlem v Dlouhé.

JAN HUGO HEJZLAR

Světelný designer a osvětlovač. Vytvořil světelný design pro inscenace *Sto nejkrásnějších českých básní* (režie Jiří Adámek) a *Hotel Good Luck* (režie Michal Dočekal) v divadle Komédie, *Objal mě Bůh a nic* (režie Daniela Špinar) ve Vzletu nebo pro pohybové projekty *Existuje dojem bytí* a *Rukavičkářské závody* choreografky Terezy Lenerové, které jsou uváděny v Ponci. Jako technik spolupracoval s Cirkem La Putyka, se souborem Lenka Vagnerová & Company, Studiem Hrdinů a s divadly Komédie a Ponec. Je osvětlovačem kapely Koiba.

MICHAL BRŮNA

Vystudoval audioinženýrství na FEKT VUT a HF JAMU. Věnuje se výuce elektroakustiky a práce se zvukem, a to jak na akademické půdě HAMU a FEL ČVUT, tak na vlastních seminářích. Jako zvukař se podílel na představeních a koncertech řady uměleckých uskupení, například působil jako zvukař orchestru Melody Makers Ondřeje Havelky, uměleckého uskupení RUN OPERUN (operu *Kouzelná flétna*, *Rusalka*, projekt *Operave*), muzikálu *Lazarus* (divadlo Komédie), muzikálu *Kiss me, Kate* (Národní divadlo moravskoslezské),

opery *Zabijačka* (Vzlet) nebo např. série koncertů Symfonického orchestru ČRo s předními českými jazzovými umělci v DOX+. Mezi jeho současná angažmá patří mimo jiné spolupráce s MHF Český Krumlov s Vojtěchem Dykem nebo Janem Maxiánem (projekty Tros Discotequos, Maxiband). Věnuje se návrhu a nastavování ozvučovacího systému – divadel, klubů, koncertů, festivalů atd. V rámci zahraničních spoluprací nastavoval ozvučovací systémy pro kapely Muse, Iron Maiden, Ed Sheeran, Anastacia, Slipknot, The Cure a další. Již od roku 2019 se věnuje tzv. immersive audio.

HERCI

TOMÁŠ DALECKÝ

Absolvoval Katedru činoherního divadla DAMU. Ještě jako student gymnázia působil v Městském divadle Brno, kde si zahrál v inscenacích *Zamilovaný Shakespeare*, *Bítls*, *Ostrov pokladů*, *Donaha!*, *Romeo a Julie* ad. V Divadle DISK účinkoval např. v inscenacích *Perplex*, *Žebrácká opera aneb Kauza vyližmetr* nebo *U Hitlerů v kuchyni*, hlavní roli měl v inscenaci *Sestra* podle románu Jáchyma Topola. Diváci jej mohou znát ze seriálů *Osada* a *TBH* nebo z filmů *Smečka*, *Střídavka*, *Uzly a pomeranče*. Od sezony 2024/2025 je členem souboru Městských divadel pražských, kde hraje v inscenacích *Pan Polštář* a *Ofélie Onlyfans* v režii Tomáše Ráliša, *Kniha nocí* režiséra Vlada Troitského nebo *Podivuhodný případ Benjaminův* Buttona v režii Petra Haška. Je frontmanem kapely *Panracek*. Skládá hudbu k divadelním inscenacím.

RENÁTA MATĚJÍČKOVÁ

Vystudovala činoherní herectví na pražské DAMU. V Divadle DISK absolvovala v inscenacích *Platonov*, autorské hře Kryštofa Pavelky *Digitální podzemí* a Shakespearově *Bouři*. Spolupracuje s generačním divadelním spolkem Distheatr, společně s divadlem Pomezí vytvořili autorskou imerzivní inscenaci *Lístky, prosím*. Objevila se

v několika krátkometrážních studentských filmech, například *Inhaereo* a *Pytlácká noc*. V Městských divadlech pražských účinkuje v inscenaci *Smrt obchodního cestujícího* režiséra Michala Dočekala, v inscenacích *Yerma* a *Geniální přítelkyně* a naposledy *Nebesa* v režii Mariána Amslera. Hlavní roli měla v Shakespearově komedii *Jak se vám líbí* a účinkovala také v dramatu *Roberto Zucco* maďarského režiséra Attily Vidnyánszkého ml. nebo v hudební revue *Neboj bejby, to je jazz!* v režii Ondřeje Havelky.

RADEK MELŠA

Absolvoval obor muzikálový zpěv na Janáčkově konzervatoři v Ostravě. Studium činoherního herectví na JAMU zakončil absolventskou rolí Wolanda pod režijním vedením Jana Antonína Pitínského. V Národním divadle moravskoslezském naskoušel plejádu různorodých rolí: Romea v inscenaci *Romeo a Julie*, *poselství lásky*, Kleanta v *Harpagon je lakomec*, Lea Blooma v *Producentech* a Anthonyho v muzikálu *Sweeney Todd: Dábelství lazebníka z Fleet Street*. Hostoval rovněž v divadle Masopust. Divákům je známý i z televizních obrazovek. Je členem vokální skupiny 5PAK, zpěvákem bigbandu New Time Orchestra, zakladatelem multižánrové kapely 440 Herců a zpívá v básnickém projektu BlueSonety. V minulosti se zabýval historickým šermem. V Městských divadlech pražských se objevil v Čapkově *Bílé nemoci*, získal hlavní roli v Shakespearově komedii *Jak se vám líbí* a ztělesnil Jaroslava Ježka v inscenaci *Ježek*. Naposledy jej diváci mohli vidět v roli Romana Motejlky v hudební revue *Neboj bejby, to je jazz!* v režii Ondřeje Havelky.

RÓBERT NIŽNÍK

Absolvent bakalářského studia na DAMU (KALD) a programu Akademie Praxi Teatralnych v Polsku. Herec, tanečník a muzikant pohybující se na hranici fyzického, tanečního a hudebního divadla. Spoluzakladatel a dlouholetý člen mezinárodního divadelního studia Farma v Jeskyni, zaměřeného na tvorbu, vývoj a výzkum lidského výrazu. Kromě Farmy v Jeskyni hostoval i v inscenacích mnoha dalších divadel, jako třeba Divadlo Minor, Národní divadlo v Praze, Divadlo Ponoc nebo pražský Vzlet. Pracuje rovněž jako lektor mezinárodních workshopů zaměřených na práci s tělem a hlasem či jako lektor pohybových dílen pro školy.

ZOJA OUBRAMOVÁ

Absolvovala v roce 1975 obor herectví na pražské DAMU a nastoupila do angažmá v Divadle pracujících v Mostě. Po šesti letech ale divadlo z rodinných důvodů opustila a dlouhá léta pak učila dramatický obor v LŠU (později ZUŠ) v Praze na Proseku. Současně s tím překládala z angličtiny a francouzštiny filmy pro dabing. Přeložila i dvě knihy Michaila Čechova: *Hercova cesta* a *O herecké technice*. Od roku 2012 hraje v představeních a projektech různých pražských nezávislých divadel, jako jsou Depresivní děti touží po penězích, Divadlo Letí, Divadlo Spektákl a MeetFactory.

PAVOL SMOLÁRIK

Vystudoval herectví na Katedře alternativního a loutkového divadla DAMU. Byl členem a spoluzakladatelem Divadla Letí, patří k zakládajícím členům vokálně experimentálního sdružení Boca Loca Lab. Působil v angažmá v různých divadlech, např. Minor, Studio Damúza, Boca Loca Lab, Vzlet, Městská divadla pražská, Studio ALTA, Jatka78, Divadlo Letí, Národní divadlo, Dejvické divadlo, Masopust. Je kontrabasistou a zpěvákem skupiny Fekete Seretlek. Kromě toho také zpívá a komponuje hudbu. V roce 2005 získal Cenu Sazky za alternativní počin roku. Festival ...přítel vlna/next wave... mu udělil poctu v kategorii Objev roku v alternativním divadle za rok 2006. V letech 2022 a 2025 byl nominován na Cenu Thálie v kategorii Loutkové divadlo. V Městských divadlech pražských jej diváci mohou vidět v inscenacích *Kniha nocí* režiséra Vlada Troitského, *Gulliverovy cesty* režijního dua Miřenka Čechová a Petr Boháč nebo v inscenacích *Lazarus* a *Orlando* režiséra Mariána Amslera.

DANIELA ŠPINAR

Daniela Špinar po absolutoriu oborů herectví a režie na Katedře činoherního divadla DAMU s velkým úspěchem hostovala v mnoha regionálních i pražských divadlech; na krátko byla v angažmá v Divadle na Vinohradech, kde vznikla její inscenace *Vojcek*, za níž obdržela Cenu Alfréda Radoka za inscenaci roku. Od sezony 2015/2016 byla uměleckou šéfkou Činohry ND. Zde se vyprofilovala i autorsky a inscenovala tu kromě klasiky také řadu vlastních dramatizací či textových koláží. Své funkční období ukončila

sezonou 2021/2022. Od té doby opět pohostinsky režírovala v mnoha pražských i mimopražských divadlech. Za svou kariéru posbírala všechny domácí divadelní ceny, některé i opakovaně. Je autorkou knihy *Zápisky z tranzice*, ve které v podobě deníkových zápisů reflektuje tříleté období proměny těla i duše a zároveň nabízí vhledy do světa queer komunity.

TOM WAITS, WILLIAM S. BURROUGHS, ROBERT WILSON
THE BLACK RIDER

PREMIÉRA 29. 11. 2025 V DIVADLE KOMEDIE.

ČTVRTÁ PREMIÉRA SEZONY 2025/26.

PROGRAM K INSCENACI VYDÁVAJÍ MĚSTSKÁ DIVADLA PRAŽSKÁ.

ŘEDITEL DANIEL PŘIBYL.

UMĚLECKÝ ŠÉF MARIÁN AMSLER.

ZŘIZOVATELEM JE MAGISTRÁT HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY.

PROGRAM PŘIPRAVIL MARTIN SATORANSKÝ.

GRAFICKÁ ÚPRAVA LES KANCŮ.

HRA THE BLACK RIDER JE UVÁDĚNA DÍKY LICENCI OD AGENTURY FELIX BLOCH
ERBEN GMBH & CO. KG, BERLÍN, NĚMECKO S LASKAVÝM SVOLENÍM ST. ROSE
MUSIC PUBLISHING CO., INC. NEW YORK.

THE BLACK RIDER

THE CASTING OF THE MAGIC BULLETS

PŮVODNÍ REŽIE

HUDBA

TEXTY PÍSNÍ

LIBRETO

PŮVODNÍ ORCHESTRACE

ROBERT WILSON

TOM WAITS

TOM WAITS A KATHLEEN BRENNAN

WILLIAM S. BURROUGHS

GREG COHEN A TOM WAITS

WOLFGANG WEINS

AUTORSKÁ PRÁVA V ČESKÉ REPUBLICE ZASTUPUJE
AURA-PONT, S. R. O., VESLAŘSKÝ OSTROV 62, 147 00 PRAHA 4.

JE SMLOUVA S BLÁZNEM

KOMEDIE MĚSTSKÁ
DIVADLA
PRAŽSKÁ

PRAHA
PRAHA
PRAHA
PRAHA

bnt attorneys
in cee